

2020Z14134

(ingezonden 17 juli 2020)

Vragen van de leden Kwint (SP) en Westerveld (GroenLinks) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht 'Private equity koopt de crèche, de zorgkinderen moeten weg'

Vraag 1

Kent u het artikel 'Private equity koopt de crèche, de zorgkinderen moeten weg'?

Antwoord 1

Ja, daar heb ik kennis van genomen.

Vraag 2

Wat vindt u ervan dat kinderopvangorganisatie Blos heeft besloten om de plusgroepen op te heffen?

Antwoord 2

De kinderopvang is een sector waar organisaties binnen de wettelijke kwaliteits- en veiligheidseisen zelf kunnen bepalen hoe ze hun dienstverlening aanbieden. Het is ook aan een kinderopvangorganisatie zelf om te bepalen of plusopvang, met hulp van gemeenten en financiering uit de Jeugdwet wordt aangeboden of niet.

Het kabinet vindt het belangrijk dat ook kinderen met een handicap of extra zorgbehoefte zoveel mogelijk mee kunnen doen in reguliere voorzieningen, met eventueel extra ondersteuning. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om voldoende voorzieningen voor voorschoolse educatie (VE) te creëren voor peuters met een risico op onderwijsachterstand. Op basis van de Jeugdwet hebben gemeenten daarnaast een zorgplicht naar kinderen, die jeugdhulp nodig hebben om hen te ondersteunen bij het mee kunnen doen in alle voorzieningen. Het is dan ook positief dat gemeenten en kinderopvangorganisaties samenwerken om ook deze kinderen zoveel mogelijk in reguliere voorzieningen op te vangen (zie verder antwoord 4). Indien een kinderopvangorganisatie evenwel beslist om met deze voorziening te stoppen is het aan gemeenten om samen met ouders en andere organisaties te kijken hoe wel ondersteuning kan worden geboden.

Vraag 3

Wat vindt u van de manier waarop is omgegaan met de ouders van kinderen in de zogeheten plusgroepen door kinderopvangorganisatie Blos?

Antwoord 3

Het is niet gebruikelijk om op individuele casussen in te gaan. In goed overleg met de gemeente Utrecht en de kinderopvangorganisatie geef ik hier voor de volledigheid toch enige informatie over deze specifieke casus. De betreffende kinderopvangorganisatie heeft kort na het besluit om geen nieuwe zorgkinderen meer aan te nemen en op termijn te stoppen met de plusopvang de ouders van de 'pluskinderen' hierover geïnformeerd. De kinderopvangorganisatie heeft samen met samenwerkingspartner en zorgaanbieder Amerpoort individuele gesprekken gevoerd met de ouders van kinderen die dit jaar niet uitstromen naar het onderwijs. Het betrof vijf 'pluskinderen' in de provincie Utrecht. In deze gesprekken zijn de mogelijkheden voor een oplossing op maat besproken. Voor deze kinderen is inmiddels elders een andere plek gevonden.

Vraag 4

Erkent u dat het van belang is dat alle kinderen vanaf een jonge leeftijd, ook kinderen met een handicap of ontwikkelingsachterstand, een plek hebben waar zij volledig mee kunnen doen in de maatschappij, waarbij ze met kinderen zonder handicap of achterstand dus ook samen in de kinderopvang kunnen zijn, zoals in zogenoemde 'plusgroepen'?

Antwoord 4

Ja, het kabinet acht dit van groot belang. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om voldoende voorzieningen voor voorschoolse educatie (VE) te creëren voor peuters met een risico

op onderwijsachterstand. Zij ontvangen hiervoor geld vanuit het Rijk. Gemeenten hebben beleidsvrijheid om peuters met gedragsproblematiek tot de doelgroep te rekenen. Het budget dat wordt uitgekeerd in het kader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) is bestemd voor het tegengaan van onderwijsachterstanden. De verdere zorgproblematiek rondom de betreffende peuters moet via de Jeugdwet worden gefinancierd. Op basis van de Jeugdwet hebben gemeenten een zorgplicht voor deze kinderen. Zij kunnen op basis van de Jeugdwet in samenwerking met kinderopvangorganisaties zulke plekken creëren. Uit een expertbijeenkomst Zorgpeuters in mei 2019 bleek ook dat er veel vormen en voorbeelden van aanvullende of extra ondersteuning voor peuters zijn¹.

Zo zijn er verschillende mooie initiatieven (zoals bijvoorbeeld KindeRdam² in Rotterdam en Driestroom³ in Nijmegen) waarin organisaties goed samenwerken en kinderen met een handicap of ontwikkelachterstand een plek bieden. Ook in de gemeente Utrecht maken diverse kinderopvangorganisaties gebruik van een subsidieregeling⁴ om BSO Plus en VE Plus te bieden.

Vraag 5

Is bekend hoeveel kindplaatsen van organisaties die vallen onder een investeringsmaatschappij gaan naar kinderen die extra ondersteuning nodig hebben? Is bekend wat de aantallen zijn in de maatschappelijke kinderopvang en bij gastouders?

Antwoord 5

Kinderen die extra ondersteuning nodig hebben en naar de reguliere opvang gaan, waarvoor zo'n 740.000 kindplaatsen geregistreerd⁵ staan, worden niet separaat geregistreerd. Wel is uit de laatste Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK)⁶ af te lezen dat in de periode 2017-2019 12% van de gastouders, 20% van de kinderdagopvang en 17% van de buitenschoolse opvang (ook) kinderen opvingen die een extra zorgbehoefte hadden.

Vraag 6

Kunt u bevestigen dat door de komst van private investeringsmaatschappijen winst boven waarde gesteld wordt en in de kinderopvangsector deze plusgroepen langzaam verdwijnen omdat zij niet 'rendabel' genoeg zijn? Zo niet, wat is volgens u de reden hiervoor?

Antwoord 6

Dat kan ik niet bevestigen. Ik heb geen signalen dat de komst van private investeringsmaatschappijen ertoe leidt dat er minder diverse kinderopvang wordt geboden. Voor alle kinderopvangorganisaties, ongeacht het type organisatie, gelden dezelfde regels en kwaliteitseisen. Het aanbod van kinderopvang is het afgelopen decennium toegenomen, terwijl het aandeel van private equity daarin ongeveer gelijk is gebleven. De kwaliteit van de kinderopvang is het afgelopen decennium steeds verder toegenomen en de Nederlandse kinderopvang behoort tot de beste van Europa. Met deze constatering kan ik dus niet de conclusie trekken dat 'winst boven waarde' zou worden gesteld.

Wel neem ik de vragen van uw Kamer ten aanzien van investeringsmaatschappijen in de kinderopvang serieus. Daarom laat ik onderzoeken welk verband bestaat tussen kenmerken van organisaties en typen ondernemerschap en geboden kwaliteit van de kinderopvang.⁷ Het consortium LKK, bestaande uit de Universiteit Utrecht en Sardes, voert dit onderzoek uit. Ik verwacht de resultaten van dit onderzoek aan het eind van dit jaar.

^{1,2,3} Oberon (2019) Extra ondersteuning voor (vve) peuters – voorbeelden uit de praktijk:

https://goab.eu/pathtoimg.php?image=Peuters/brochure_overzicht_zorgpeuters_in_de_kinderopvang.pdf

⁴ Beleidsregel passende kinderopvang: voorschoolse educatie en 'kinderopvang plus', gemeente Utrecht 2020-2023 via: [http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Utrecht%20\(Utr\)/CVDR625167.html](http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Utrecht%20(Utr)/CVDR625167.html)

⁵ Landelijk register kinderopvang, stand van 27 juli 2020.

⁶ Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang: Ontwikkelingen in de Nederlandse kinderdagopvang, peuteropvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. Gecombineerde metingen 2017-2019, december 2019.

⁷ Zie beantwoording Kamervragen over investeringsfondsen in de kinderopvang, 3 juli 2020.

Vraag 7

Wat vindt u ervan dat er voor kinderen met een handicap of ontwikkelingsachterstand steeds minder plekken zijn waar zij volwaardig mee kunnen doen in de kinderopvang?

Antwoord 7

Zoals aangegeven bij antwoord 6, is mij niet bekend dat het aanbod van reguliere opvang voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte toe- of afneemt.

Indien gemeenten en/of kinderopvangorganisaties signaleren dat er (meer) behoefte is aan kinderopvangaanbod voor kinderen met een ondersteuningsbehoefte, kunnen zij met elkaar in gesprek. Wij krijgen signalen dat op lokaal niveau gemeenten en kinderopvangorganisaties elkaar hierin ook weten te vinden. Zie ook de voorbeelden genoemd bij antwoord 4.

Ook op landelijk niveau worden verbindingen gelegd tussen onderwijs, kinderopvang en (jeugd)zorg. Dit gebeurt via het programma 'Met Andere Ogen' vanuit een brede coalitie onderwijs-zorg-jeugd, met partijen zoals BK (Brancheorganisatie Kinderopvang), Jeugdzorg Nederland en de onderwijsraden. Het programma heeft als doel door versterkte samenwerking bij te dragen aan betere ontwikkelkansen voor ieder kind. De kern van de aanpak is om samen al doende te leren en te ontwikkelen wat werkt. Dit gebeurt met een lerend netwerk van aandeelhouders, inspiratie- regio's en kennispartners.

Vraag 8

Hoe verhoudt dit bericht zich tot uw antwoorden op onze eerdere schriftelijke vragen, waarin u stelt dat investeringsmaatschappijen helpen "bij het bieden van meer keuzemogelijkheden voor ouders, zodat ouders een aanbod kunnen kiezen die past bij hun persoonlijke situatie"? Bent u het eens dat uw antwoorden nuance verdienen in het licht van dit bericht? [2]

Antwoord 8

Het Nederlandse kinderopvangstelsel maakt diversiteit in ondernemerschap mogelijk en zo kunnen investeringen in de kinderopvangsector vraag en aanbod stimuleren. Ook kunnen kinderopvangaanbieders met elkaar concurreren op prijs/kwaliteit en (innovatief) aanbod. Omdat ik benieuwd ben of er relatie is tussen typen ondernemerschap en de toegankelijkheid en geboden kwaliteit van kinderopvang zal ik daar onderzoek naar laten doen (zie antwoord op vraag 6).

Vraag 9

Erkent u dat door de inmenging van private investeringsmaatschappijen in de kinderopvangsector de door u genoemde primaire belangen van de kinderopvangsector namelijk dat zij "veilig, gezond en pedagogisch verantwoord" zijn, in het geding komen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u hier aan doen?

Antwoord 9

Ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat de kinderopvang van hun keuze veilig, gezond en pedagogisch verantwoord is. Om deze reden zijn er wettelijke (kwaliteits)eisen waar alle kinderopvangorganisaties aan moeten voldoen, ongeacht het type organisatie. In de kinderopvangsector zetten zowel op winst georiënteerde ondernemers als organisaties zonder winst oogmerk zich in voor het aanbieden en innoveren van kinderopvang. De kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang is van goed niveau en de laatste jaren verder toegenomen. Ik heb geen reden aan te nemen dat de rol van private investeringsmaatschappijen hier iets aan afdoet.

Vraag 10

Wat vindt u ervan dat de oudercommissie niet is meegenomen in het besluit om met de plusgroepen te stoppen? Hoe verhoudt zich dit tot het wettelijk adviesrecht van de oudercommissie?

Antwoord 10

De GGD is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van regels rondom oudercommissies. Volgens de wettelijk voorgeschreven procedure moeten eerst de oudercommissies van de betreffende vestigingen geconsulteerd worden. Ik hecht zeer aan de betrokkenheid van ouders bij

wijzigingen in het beleid van een kinderopvangorganisatie.

In dit geval is dat niet gebeurd. De oudercommissies hebben deze omissie bij de kinderopvangorganisatie kenbaar gemaakt en daarop heeft alsnog een gesprek met ieder van de drie oudercommissies plaatsgevonden.

Vraag 11

Kan de ouderorganisatie op basis van het wettelijke adviesrecht inzicht eisen in het proces van besluitvorming en de financiële stukken? Zo nee, wie houdt hier toezicht op? Is bij u bekend welke bedragen er gepaard gingen met de overnames? Is bekend of er winsten werden uitgekeerd naar aandeelhouders?

Antwoord 11

De houder van een kindercentrum of van een gastouderbureau moet volgens de wet oudercommissies tijdig en desgevraagd schriftelijk alle informatie verstrekken die deze voor de vervulling van haar taak redelijkerwijs nodig heeft. Daar zou inzicht in besluitvormingsprocessen en financiële stukken in beginsel ook onder kunnen vallen. In het specifieke geval van besluitvorming over overnames vindt toezicht echter plaats door de ondernemingsraad. Indien er een geschil is tussen houder en oudercommissie over de beschikbaarstelling van informatie, kan de laatste zich wenden tot het Klachtenloket kinderopvang of de Geschillencommissie kinderopvang. Mij zijn niet de bedragen bekend die gepaard zijn gegaan met de overnames; het is ook niet verplicht deze informatie te verstrekken.

Voor zover hierover informatie bij de Belastingdienst bekend is, kan het kabinet op grond van de wettelijke fiscale geheimhoudingsplicht bevestigen noch ontkennen welke betalingen door een individuele belastingplichtige worden gedaan en aan wie dat gebeurt.⁸

Vraag 12

Bent u bereid om de organisatie en financieringsmogelijkheden van de kinderopvangsector en de gevolgen hiervan voor kwetsbare kinderen, grondig te bekijken en hier lessen uit te trekken? Zo ja, wanneer begint u? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Op basis van deze casus kan mijn inziens niet worden vastgesteld of er sprake is van een trend die gaande is in de kinderopvangsector. Iedere kinderopvangorganisatie kan, ook bij overname, zelf het profiel van haar organisatie bepalen, ook of het zich al dan niet richt op het ondersteunen van kinderen met een zorgbehoefte. Dit kan in samenwerking met en met hulp van financiële ondersteuning door gemeenten, aangezien zij een zorgplicht hebben voor deze kinderen vanuit de Jeugdwet. Zoals eerder al genoemd werken veel organisaties samen met gemeenten om een aanbod voor kwetsbare kinderen mogelijk te maken.

Vraag 13

Bent u bereid om in uw nadere analyse naar de relatie tussen de kwaliteit van opvang en de organisatievorm op basis van data die is verzameld voor de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK), ook mee te nemen in hoeverre kinderen met extra ondersteuningsbehoeften worden bediend binnen de verschillende organisatievormen?

Antwoord 13

Op basis van de LKK-data zijn er momenteel geen aanwijzingen dat er verschillen zijn tussen organisatievormen in de mate waarin zij kinderen met een zorgbehoefte opvangen. Ook zijn er geen aanwijzingen dat er verschillen zijn tussen organisaties met of zonder winstoogmerk.

Vraag 14

Wat gaat u in de toekomst doen om te zorgen dat ieder kind, ook kinderen met een handicap of ontwikkelingsachterstand een geschikte plek vinden in de kinderopvangsector nu meerdere plusgroepen verdwijnen?

⁸ Artikel 67 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

Vraag 15

Deelt u de mening dat er juist meer groepen moeten komen in het land, zoals deze plusgroepen? Zo ja, wat gaat u doen om dat te bevorderen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14 en 15

Zoals aangegeven bij antwoord 5, is mij niet bekend dat het aanbod van reguliere opvang voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte toe- of afneemt. Dat neemt niet weg dat ik het een belangrijk onderwerp vind. Er zijn ook veel mooie initiatieven. De komende tijd wil ik, samen met VWS en in overleg met OCW, benutten om nader inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en de goede voorbeelden op dit gebied.

[1] NRC, 15 juli 2020 'Private equity koopt de crèche, de zorgkinderen moeten weg' (<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/07/15/private-equity-koopt-de-creche-de-zorgkinderen--moeten-wega4006028>)

[2] Aangangsel Handelingen II, vergaderjaar 2019-2020, nr. 3436.